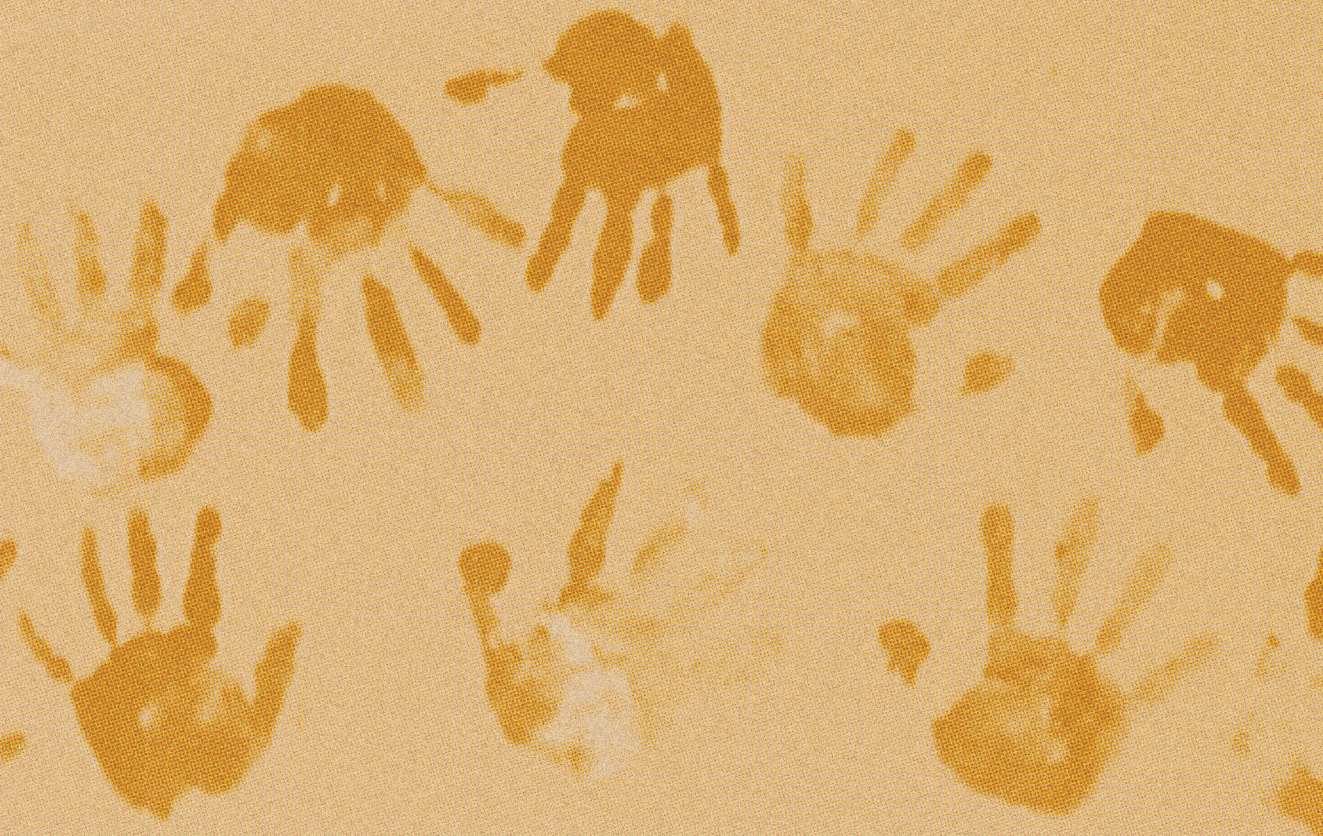

**A DEVISZONT KÖZÖSSÉGI TÉR
MÓDSZERTANI KIADVÁNYA**

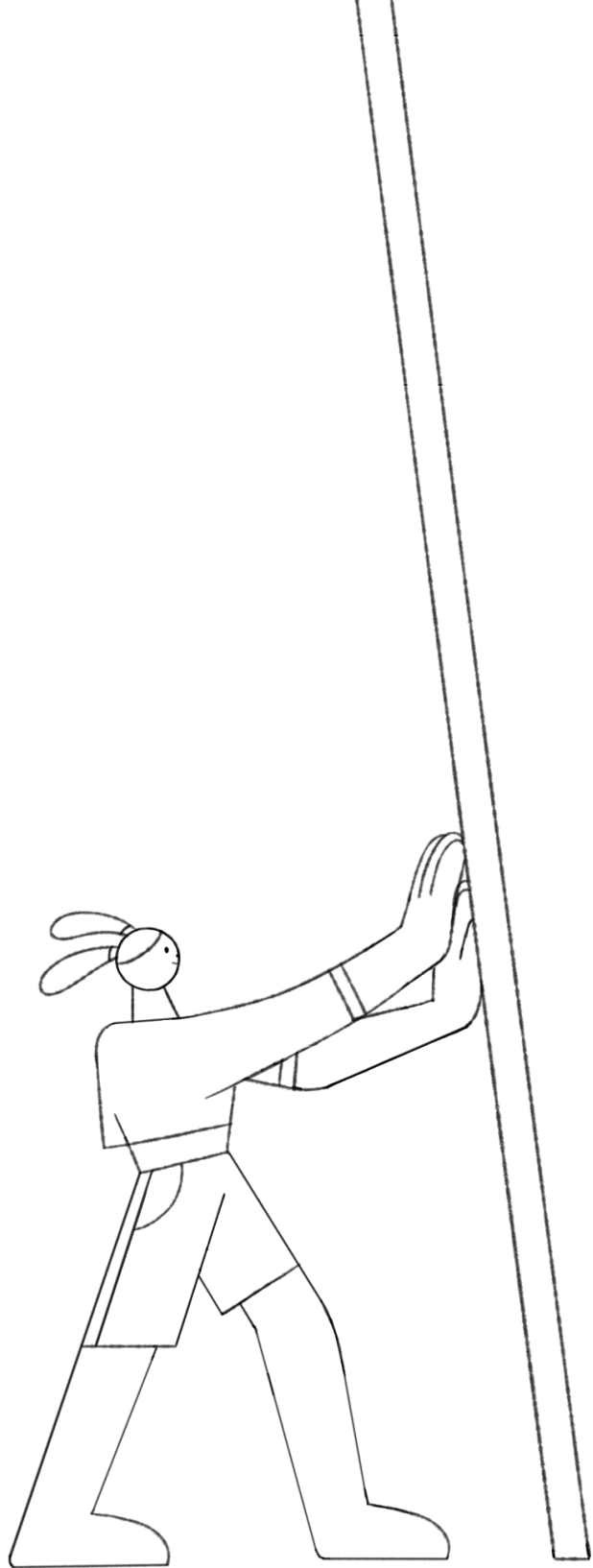
GLOBÁLIS JELENSÉGEK ÉS KÖZÖSSÉGI MEGOLDÁSOK FIATALOKKAL

A Deviszont Közösségi Tér módszertani kiadványa

Az Európai Unió
társfinanszírozásával

ELŐSZÓ

Az elmúlt egy év során szervezetünk kiemelt figyelmet fordított pedagógiai módszertanának tudatos fejlesztésére és tartalmi bővítésére. Jelen kiadvány ennek a munkafolyamatnak az eredménye: célunk, hogy átfogó képet adjunk mindazokról a tapasztalatokról, tanulságokról és tudásokról, amelyekhez a HAND Szövetség által meghirdetett Gear Up pályázat által jutottunk.

A kötetben célunk, hogy bemutassuk a kritikai pedagógiára épülő saját módszertanunkat, valamint azt, hogy hogyan építettük bele a globális nevelés különböző szempontjait.

A kiadványban részletes foglalkozásterveken keresztül gyakorlati példákat is bemutatunk. Emellett beszámolunk a pályázat keretében megvalósult kirándulásokról, közösségi alkalmakról, és igyekszünk megjeleníteni a fiatalok gondolatait, megéléseit.

A kötet a közösségi tér munkatársainak közös munkájából született meg, szoros együttműködésben facilitátorainkkal és önkénteseinkkel. Reméljük, hogy sikerül megmutatnunk azt, hogy közösségben sokkal jobb és könnyebb globális témákról és jelenségekről gondolkozni és megoldásokat keresni.

* * *

Facilitátorok: Bárdos Anita, Ésik Zoltán, Fuxreiter Fanny, Geszti Andrea, Hraskó Anna, Marjai Petra Lilla, Sikó Napsugár Anna, Szabó Hanna, Szarka Alexandra, Szmolenszky Maja

A DEVISZONTRÓL

A Deviszont Közösségi Tér 2018 óta működik Budapest külvárosában. Célunk, hogy alternatív tanulási és közösségi lehetőségeket kínáljunk 15-20 év közötti, szakképzésben tanuló fiatalok számára. Rendszeresen szervezünk délutáni csoportfoglalkozásokat, iskolai foglalkozásokat, valamint workshopokat más szakemberek (pedagógusok, ifjúsági munkások) számára. Abban hiszünk, hogy a társadalmi struktúrák megértése és a kritikai gondolkodás fejlesztése nem kevesek kiváltsága, hanem minden ember joga.

Biztonságos, elfogadáson és egyenlőségen alapuló közösségi terünkben a fiatalokkal közösen tanulunk a minket körülvevő világról. Saját élményeikből kiindulva vizsgáljuk a benne elfoglalt helyüket és a rendszerszerű összefüggéseket. A munkánkat magas szintű bevonódás és egyéni figyelem jellemzi, mely kiscsoportos tanulás során megvalósítható, ezért kb. 15 fős csoporttal dolgozunk együtt. Pedagógiai munkánk során saját fejlesztésű, a kritikai pedagógia elméletén alapuló, háromlépcsős módszertanunkat használjuk. Pedagógiai tevékenységünk a következőkből áll:

✳ KEDDI FOGLALKOZÁSOK

Lazább, klubszerű alkalmak, ahol a programok mellett a közösségfejlesztés kerül a középpontba. A kedd az évek során volt már:

sétálós klub a covid alatt: váltogatva filmekről, szövegekről, kreatívkodásról beszélgettünk, amihez a fiataloknak otthoni kiegészítő tevékenységeket ajánlottunk, tehát pl. mindannyian ugyanazt a filmet néztük meg, novellát olvastuk el, kézműves módszert próbáltuk ki

közösségépítő képzés: azok a fiatalok, akik már régebb óta jártak hozzánk, a közösségszervezés alapjait sajátítottak el, majd ők szerveztek társaiknak két nagyon izgalmas közösségi alkalmat – grillezést és strandolást

filmklub: legfrissebb élményünk tavalyról, mikor azt éreztük, ismét az alacsonyabb belépési küszöbű foglalkozásokra van igény.

✳ CSÜTÖRTÖKI FOGLALKOZÁSOK

A csütörtök a deviszontos hét legfontosabb napja, ez a fő nyitvatartási napunk – ha törik, ha szakad, csütörtökön foglalkozást tartunk! A témákat a hozzánk járó fiatalokkal közösen találjuk ki, és ezek alapján szervezünk 3 alkalmas projekteket, illetve 1 alkalmas átvezető foglalkozásokat. A nap felépítése azonban kisebb változtatásokkal állandó marad:

14.00–15.30

közös főzés és kajálás,
mert éhesen nem lehet tanulni!

15.30–16.00

nyitókör: megosztjuk egymással, hogy
telt a hetünk, hogy érezzük magunkat

16.00–17.30	az aktuális téma feldolgozása sok beszélgetéssel, vélemény megosztással, vitával, játékkal, kooperatív gyakorlatokkal
17.30–18.00	kötetlen lógás
18.00–18.15	zárókör: közösen értékeljük a napot
18.30	zárás
18.30–19.30	facilitátori pedagógiai értékelés, takarítás

Egy évben kb. 40–45 csütörtöki foglalkozást tartunk, és az utóbbi években olyan izgalmas témák kerültek sorra, mint munka, elhallgatott történelem, lakhatás, érzelmek, iskola és oktatás, közlekedés és közterületek.

* ISKOLAI FOGLALKOZÁSOK

Másnéven alternatív osztályfőnöki órák, melyeknek elsősorban toborzási funkciója van – azaz céljuk, hogy megtaláljuk azokkal a fiatalokkal egymást, akik színesíthetnék a Deviszont közösségét. Ennek érdekében iskolákba járunk foglalkozásokat tartani, ahol nem csak a közösségi térről mesélünk, hanem mindig egy-egy érdekes témát is feldolgozunk. Múlt tanévben az osztályközösség és a munka témákban merültünk el a meglátogatott osztályokkal.

* WORKSHOPOK

Fontosnak tartjuk, hogy terjesszük a kritikai pedagógia elveit és a saját módszertanunkat, melyet workshopokon szoktunk megosztani érdeklődő pedagógusokkal és ifjúsági munkásokkal. Félévente általában 1–2 ilyen alkalmat szervezünk, és olyan kérdésekről gondolkozunk közösen, mint: Mit jelent a kritikai pedagógia és hogyan segít felismerni a rendszerszintű elnyomást az iskolában? Mit jelent a kritikai pedagógia elveit a gyakorlatba ültetni? Hogyan tudunk olyan közösségeket építeni, ahol mindenki tudását elismerjük? Hogyan hozunk létre fiatalokkal támogató tanulási környezetet és hogyan fokozzuk a motivációjukat? Hogyan dolgozzunk fel társadalmi témákat a középiskolás korosztállyal az érdeklődésükre építve?

MÓDSZERTANUNK ALAPJA:

A KRITIKAI PEDAGÓGIA

A kritikai pedagógia **Paolo Freire** brazil felnőttnevelő, oktatáskutató által teremtett nevelésfilozófia. A társadalomképének fontos alapja, hogy elnyomókról és elnyomottakról beszél, célja pedig az elnyomottak felszabadítása (öntudatra ébresztése). Állítja, hogy az iskolában leképeződik a társadalomban jelenlévő elnyomás, így a tanár elnyomó, a diák elnyomott szerepben van. A kritikai pedagógia elveti a hagyományos oktatás alá-fölé rendelt viszonyait; a pedagógus a tudás egyedüli birtokosa helyett a közös tudás létrehozásának facilitátora lesz. Mindenki tudását értékesnek tekinti és a résztvevők tapasztalataiból indul ki.

A kritikai pedagógia elveire építő módszertanunkat nyolcadik éve fejlesztjük. A módszertant három lépcsőre, azaz nagyobb egységekre osztottuk fel:

KÖZÖSSÉGISÉG

Célja a szociális készségek fejlesztése, valamint az, hogy a fiatalok megtapasztalják a közösséghez tartozás és közösségi működés értékét és pozitívumait, a demokratikus működést és közösségi felelősségvállalást. Továbbá célja a különbségek kezelése, elfogadása és közösségi tanulásban megtapasztalni: mindenki tudása értékes (az enyém és a többieké is).

KRITIKAI GONDOLKODÁS

Célja a társadalmi egyenlőtlenségek ismerete és felismerése rendszerszinten és a közvetlen környezetben; a társadalmi rendszerekkel

kapcsolatos kritikai hozzáállás kialakítása, valamint a társadalmi előítéletekkel szembeni tudatosság, kirekesztő (rasszista, szexista, elitista) gondolkodás elutasítása.

ÁLLAMPOLGÁRI NEVELÉS

Célja, hogy a fiatalok értsék, miért fontos a részvétel a közéletben és legyenek vele tisztában, hogy emberek hozzák létre a társadalmat, ezért meg is tudják változtatni azt. Célunk, hogy tanuljanak az állampolgári jogokról és érdekvédelmi tudást szerezzenek.

A GLOBÁLIS NEVELÉS BEÉPÍTÉSE A FOGLALKOZÁSOKBA

Fontos számunkra, hogy módszertanunkat folyamatosan fejlesszük és a programjainkon aktuálisan résztvevő fiatalok csoportjához igazítsuk. Idén azon dolgoztunk, hogyan lehetne még nagyobb hatása a munkánknak - módszertanunkat a globális nevelés szempontjaival egészítettük ki.

Következésképpen definiáltuk, mit jelent számunkra a globális nevelés:

- * felismerni a globális egyenlőtlenségeket és szolidaritást vállalni más csoportokkal**
- * reflektálni arra, hol a helyünk a világban és milyen viszonyban áll ez más emberekével**
- * arról gondolkozni közösen, hogyan hozhatnánk létre egy fenntarthatóbb, igazságosabb, egyenlőségen és szabadságon alapuló világot.**

Priorizáltuk ezeket a célokat a foglalkozások tervezése során, valamint bevontuk a közös munkába önkénteseinket, hogy mind hasonló szemlélettel legyünk jelen. Tapasztalataink szerint minél tovább jár egy fiatal az általunk szervezett programokra, annál otthonosabban működik az általunk épített demokratikus közösségben. Úgy figyeltük meg, az idén beépített szempontok hatására többen közülük nagyobb mértékben vonódtak be a gyakorlatokba és könnyebben fogalmaztak meg véleményt társadalmi kérdésekben. A következőkben a globális nevelés szempontjaival kiegészített tanulásra mutatunk példát a foglalkozások tervein keresztül.

KÖZÖS FÉLÉVTERVEZÉS

A Deviszontban a foglalkozásokat a fiatalok érdeklődési köreire építjük, így nagyon fontos, hogy velük közösen tervezzük meg, milyen témákról szeretnének tanulni. Ehhez dolgoztunk ki egy évtervezős gyakorlatot, melyben kérdések alapján mérjük fel, milyen témák érdeklik őket és milyen módszerekkel szeretnének tanulni.

14:00–15:30 Megérkezés a térbe, közös főzés, ebéd

Minden foglalkozást közös főzéssel és evéssel indítunk, mert azt gondoljuk, éhesen nem lehet tanulni.

15:30–16:00 Nyitókör

A foglalkozásainkat nyitókörrel szoktuk indítani, ahol mindenki becsekkolhat, elmondhatja hogy érzi magát, majd egy témára hangoló kérdést teszünk fel a fiataloknak.

16:00–16:15 Átmozgatós-koncentrálós játék

Bemelegítés: Körben állunk. A kör két oldalán, egymással átlósan van egy-egy embernél egy-egy pár zokni összegombócolva. Ezeket kell körbe adni. Cél: az egyik zokni utolérje a másikat.

Véleményvonal olyan mondatokkal, amik az érdeklődési köreikre koncentrálnak:

- * Nagyon szeretek a szabadban lenni, mozogni, kirándulni.
- * Szeretek társasozni vagy gamelni.

- * Sokat szoktam merengeni a világ jövőbeni alakulásáról.
- * A logikai játékok nagyon le tudnak foglalni.
- * Nagyon szeretek sütni-főzni.
- * Fontosnak tartom a környezetvédelmet, és tesztek is érte, például szelektíven gyűjtöm a szemetet, vega vagyok, nem rendelek messziről érkező termékeket, kerülöm a műanyag dolgok, kacsatok vásárlását, biciklivel járok, stb.
- * Sokat foglalkozom a jövőm tervezésével.
- * Sok kérdésem van a világról, amire a suliban nem kapok választ.

16:15– 17:45 Félévtervezés

A korábbi post it-es módszer helyett új módszert próbáltunk ki. A Mentimeter nevű oldalon tettük fel ugyanazokat a kérdéseket a fiataloknak, melyeket a telefonjukon tudtak megválaszolni.

Közösen megtervezzük, milyen témákkal foglalkozunk, milyen módszerrel tanuljunk. Négy kérdésre kell válaszolni:

- * Mi az a téma, amiről szívesen tanulnál, de a suliban nem tudsz?
- * Milyen problémát látsz a társadalomban, amire szeretnél megoldást találni?
- * Milyen módszerrel szeretnéd feldolgozni a témát? (Ehhez segédletnek adunk felsorolást.)
- * Van bármi, ami még eszedbe jut/szívesen csinálnád a Deviszontban?

Minden kérdésre hagyunk kb. 5 perc gondolkodási időt, ezután mindenki elmondja, mit írt és miért, majd 15 perc szünet következik. Ez alatt facilitátorok megnézik a kapcsolódásokat, csoportosítják a témákat, projektötleteket ajánlanak, pl. érzelem projekt, zene projekt, stb. Ha olyanokat javasolnak, ami nem kapcsolódik másik ötlethez vagy szabadidős tevékenység, azt átvezető alkalmon tartjuk meg, pl. filmezés, kirándulás, bicikliszerelés.

Kialakul 2-3 projektötlet, szünet után megszavazzuk, ezek közül melyikkel akarunk elsőnek foglalkozni. Utána az első projekttel (pl. érzelmek)

megyünk még egy kört, ahol mindenki mond még egy témát/kérdést, ami ezen belül érdekli. Itt van lehetőség hozzátenni plusz ötleteket, ha korábban nem jutott eszükbe.

17.45–18.00 Zárókör

Minden foglalkozást zárókörrel fejezünk be, ahol mindenki elmondhatja, hogyan érezte magát és mit visz haza magával az alkalomról.

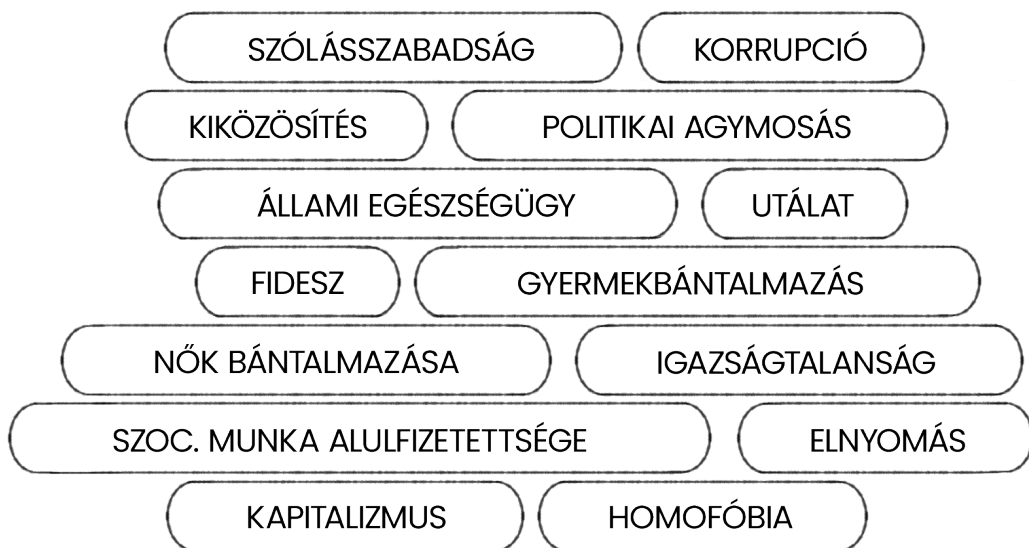
REFLEXIÓ A FOGLALKOZÁSRÓL

Mint ahogy mindig, ezt az alkalmat is közös főzéssel indítottuk, majd egy gyors átmozgató játék után elkezdtek felmérni egy véleményvonal segítségével a hozzánk járó fiatalok érdeklődési köreit. Ezt a gyakorlatot sokszor szoktuk alkalmazni foglalkozásaink során – jó, mert viszonylag gyorsan lehet sok információhoz jutni. Emellett valóban sokat segít, hogy jobban megismerjük azt, hogy mi jár a fiatalok fejében, mi foglalkoztatja őket.

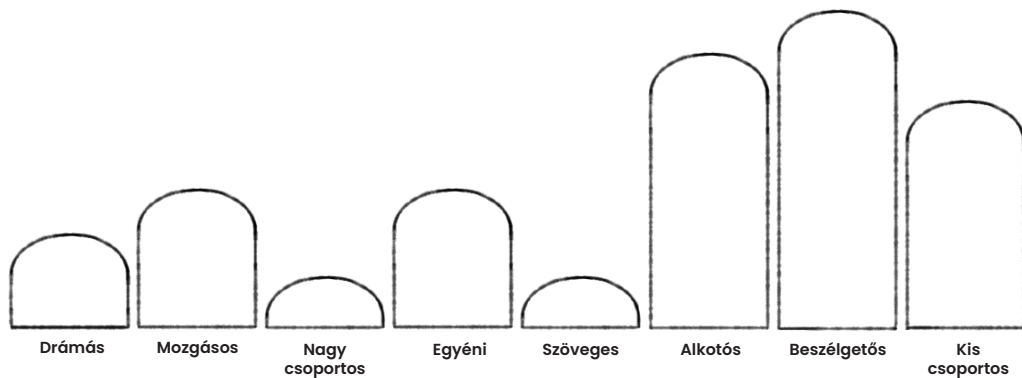
Ezután a félévtervezős gyakorlat következett a Mentimeter segítségével, ami szintén szuper arra, hogy összeszedjük a különböző gondolatokat, illetve azt, hogy milyen módszerekkel szeretnek és szeretnének tanulni. Ez nagyon fontos, mert ezzel tudjuk a legjobban megkönnyíteni a tanulás folyamatát számukra. A Mentimeterben feltett kérdésekre ezek a válaszok érkeztek a Deviszontba járó fiataloktól:

MI AZ A TÉMA, AMIRŐL SZÍVESEN TANULNÁL ÉS A SULIBAN NEM TUDSZ?

MILYEN PROBLÉMÁT LÁTSZ A TÁRSADALOMBAN, AMIRE SZERETNÉL MEGOLDÁST TALÁLNI?

MILYEN MÓDSZERREL SZERETNÉL TANULNI?

Ezek alapján az évtervezést többnyire pozitívan élték meg a srácok, de volt, akinek mókás/szórakoztató volt és volt, akit pedig elgondolkodtatott. Ezeket a módszereket szokták szeretni egyébként, könnyen össze lehet szedni csokorba a véleményeket.

KÖZTERÜLETEK PROJEKT

A foglalkozás célja, hogy kialakuljon a fiatalokban az a gondolat, hogy a várost lehetne jobban használni, és az az attitűd, hogy ők is tudják ezt formálni. Ismerjenek meg ehhez utakat, honnan informálódhatunk ezekről, pl. közösségi költségvetés, kátyúbejelentő (Járókelő app), közvécés kezdeményezés (Budapest app), közvécés kampányok.

14:00–15:30 Megérkezés a térbe, közös főzés, ebéd

15:30 – 16:00 Nyitókör

Hogy vagy? Előre kérjük, hogy hozzanak fotót valami olyan térről vagy helyről a városban, ami valamiért fontos nekik, majd ezt mutassák be.

16:00 – 18:00 Projekt

Felvezetés: „Mi is egyáltalán az, hogy köztér?” Mondjanak példákat, ezeket felírjuk egy flipchartra, ami a három alkalom során alakul tovább.

Rajzolás gyakorlat, egyéni rajzolás: „Arra kérünk benneteket, hogy rajzoljátok meg egy térképen, hogy ti melyik részét használjátok a városnak, egy átlagos napon milyen utat jártok be, milyen közterületeket érintetek, mik a számotokra fontos helyek a városban! Nem kell, hogy ez egy pontos térkép legyen, viszont próbáljátok a különböző helyekhez érzéseket, gondolatokat is társítani! Erre a gyakorlatra kb. 20 perceték lesz.”

Megbeszélés: Két-három fős csoportokban, az alapján, hogy kik azok, akik hasonló tereket használnak, hasonló irányokat járnak be. „Mutasdátok meg egymásnak a rajzotokat: milyen helyekhez milyen érzéseket választottatok, vannak-e esetleg közös pontok vagy éppen eltérések? Mi az oka az adott érzéseknek?”

Drámás gyakorlat: „Álljatok vissza a korábbi csoportokba és válaszszatok ki egy vagy több helyet a térképeken megnevezettek közül, amihez erős érzelmek társulnak! Ha volt olyan hely, ami mindkettőtök/hármótök térképén megjelent, hasonló érzelmekkel, akkor választhatjátok azt. Ha nem volt ilyen, akkor valamelyikőtök térképéről válasszátok egyet, vagy ha van rá időtök, mindkettőtökéről. Erről a helyről, térről készítsétek egy állóképet (egy szobrot), amin megjelennek az érzelmek is, amik társulnak hozzá. Használhattok eszközöket is. Erre 10 perccel van. Ha van időtök, gondoljatok ki egy mondatot is, ami a szereplők fejében járhat! Aláfestő hangokat is kereshettek.”

Közösen megnézzük az állóképeket. Kérdések a téma feldolgozásához:

- * Milyen érzéseket kelt bennetek ez a szobor?
- * Milyen címet adnátok neki?
- * Hol lehetünk? Kik ezek az emberek, miért vannak itt?

Vállérintéssel megszólaltathatjuk a szobrokat. Feloldás, az alkotók is hozzátehetnek az értelmezéshez.

- * Mi lehet az oka, hogy ilyen érzések társulnak ehhez a helyhez, ki alakította így?
- * Mit gondoltok, mivel tudnánk megváltoztatni ezt a helyet, hogy pozitívabb érzések társuljanak hozzá?

Ha van rá kapacitás, megjeleníthetjük ezeket az erőket és változásokat úgy, hogy az eredeti alkotók visszahozzák a szobrot, majd a többiek beléphetnek különböző tényezőkként, amik megváltoztatják a szetttinget. A játszók ehhez igazítják az állapotukat, alakíthatják a szobrot, pl. belépek esőbeállóként, ha valaki azt játssza, hogy didereg a megállóban; az alkoholizmust és a hajléktalanságot felszámoló szociálpolitikaként, ha valaki az aluljárós félelmeit mutatja be, stb.

További feldolgozó kérdések:

- * Milyen problémákat láttatok ezeken a képeken?
- * Szerintetek kinek a felelőssége változtatni rajtuk?
- * Mi mit tudunk tenni, hogy felszabadultabban érezzük magunkat a közterületeken?

18:00 Zárókör

Hogy éreztétek magatokat? Mi az, amit haza visztek magatokkal, pl. bármilyen pozitív/negatív tapasztalat? Mivel foglalkoznátok még a következő alkalommal?

REFLEXIÓ A PROJEKTRŐL

A közterületek projekt egy három alkalmas projekt volt. A célja az, hogy a fiatalokban kialakuljon a gondolat, hogy a várost lehet jobban használni és hogy ők is tudják ezt formálni. Emellett hangsúlyt fektettünk az egyéni szerepvállalásra, a megértésre pl. hajléktalan embertársaink felé és arra, hogy a hatalom a városban hogyan jelenik meg.

Az első alkalmon a személyes megélésektől indultunk, azaz a fiatalok hogyan élik meg a város használatát. A nyitóköriben feljött több pozitív és negatív élmény is azzal kapcsolatban, hogy ki merre jár sokat egy nap. Volt, aki egy számára pozitív helyről mesélt, de volt, aki negatív élményeket hozott be olyan helyről, ahol nem szívesen jár. Egy rajzolás gyakorlat keretein belül megalkották, hogy ki merre jár egy nap. Mindenki elkészült egy kis térképe arról, ahol egy átlagos napon közlekedik vagy az ideje nagy részét tölti. Ezután két csoportban megbeszéltek a közös pontokat és ezekből az egyik csoport egy élőképet, a másik csoport pedig gyurmaszobrot készített. A Margit-sziget mint pozitívum jelent meg, erről készült a gyurmaszobor, ellenben az élőképpel, ami a 4-es és 6-os villamost és a vele járó kellemetlenségeket ábrázolta. Szó volt a hajléktalanság kérdéséről, amit több szempontból körbejártunk és izgalmas beszélgetés alakult ki.

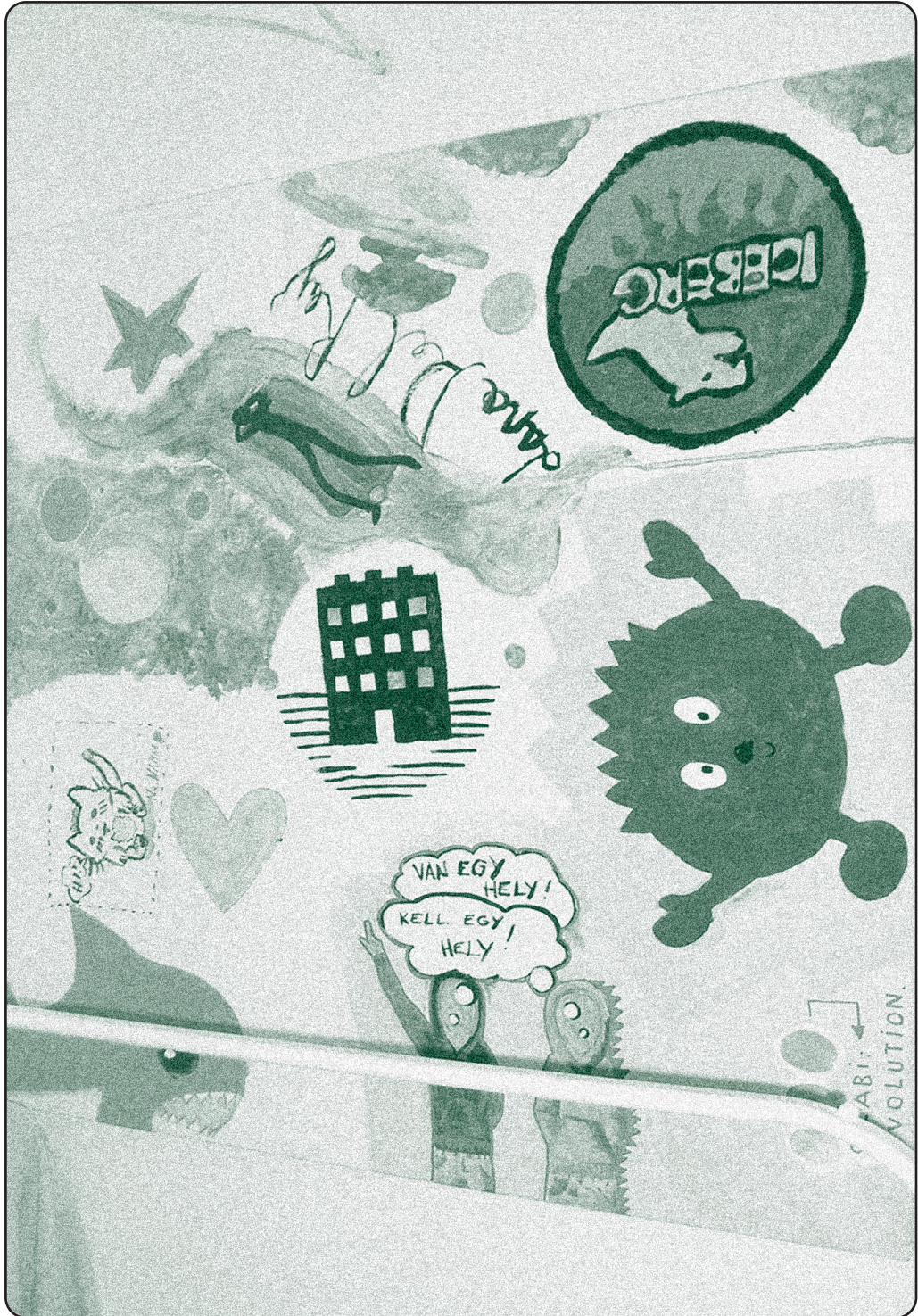
A következő héten tartottuk a projekt második alkalmát, amire vendégeket vártunk a fővárosi részvételi irodától. Mivel a közösségi költ-

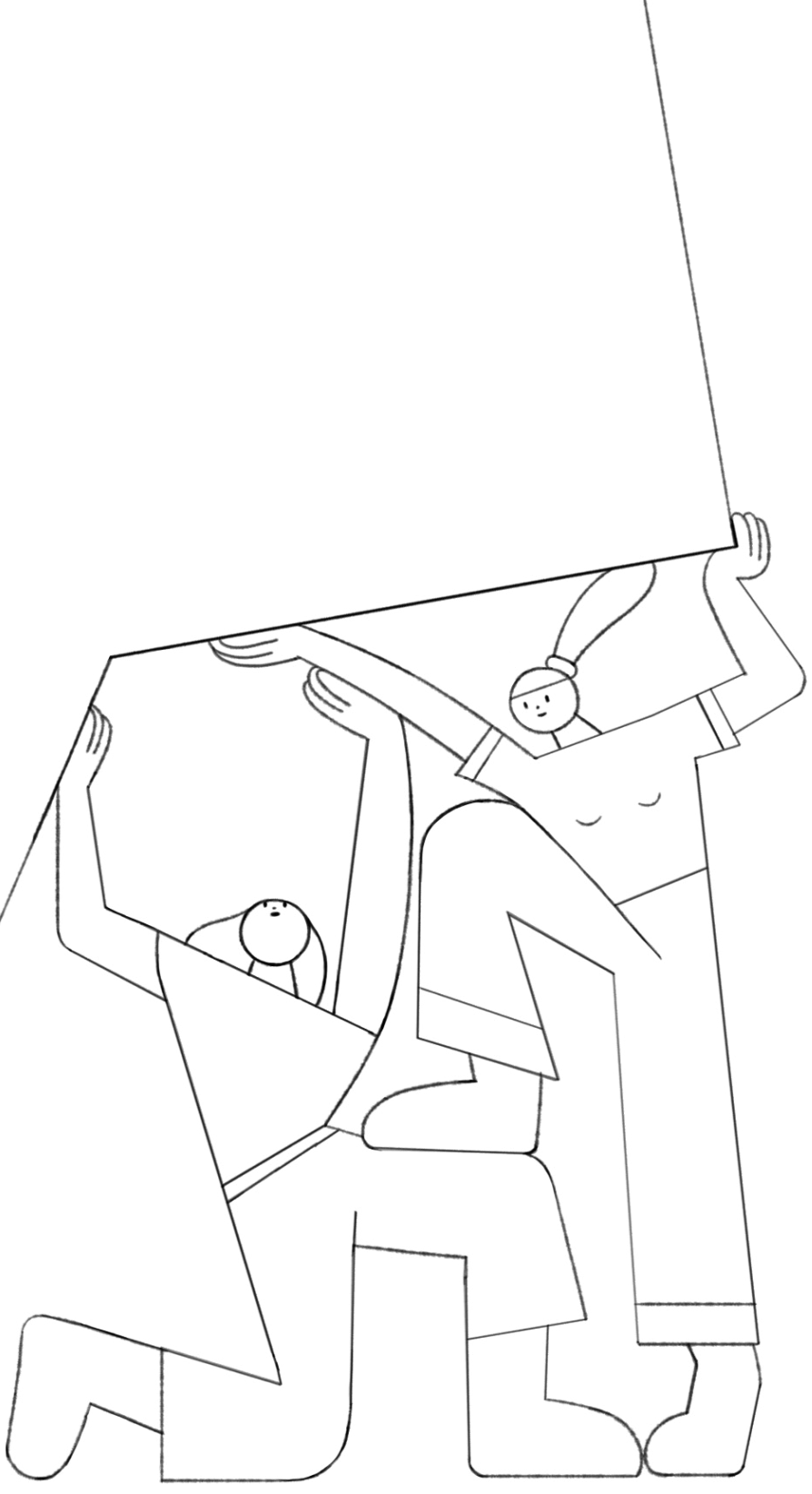
ségvetést is itt szervezik, azt kértük, hogy erről és a hajléktalanságról meséljenek a fiataloknak. A fiataloknak ezen az alkalmon kevésbé volt osztatlan a figyelme, ennek ellenére be-be csatlakoztak a beszélgetésbe és nagyon releváns témákat hoztak be. Szó esett a közösségi költségvetésen belül arról, hogy mennyibe kerül megvalósítani egy közvécét vagy egy zebrát. Beszélgettünk arról, hogy milyen a közbiztonság, mivel lehet fenntartani, esetleg megerősíteni és szóba jött a város zöldítése is. Nagyon érett és tudatos gondolatokat fogalmaztak meg a fiatalok ezekben a témákban is, annyira, hogy a vendégeink azt mondták, hogy szívesen tartanának egy olyan alkalmat is, ahol konkrét ötleteket dolgozunk ki közösen a következő közösségi költségvetésre. Mint minden alkalmat, ezt is egy zárókörrrel kerekítettük le. Azt kértük a fiataloktól, hogy pár mondatban foglalják össze, hogyan érezték magukat, illetve mondják el a számukra legfontosabb újdonságot, amit ezen a foglalkozáson tudtak meg.

A közterületek projekt harmadik és egyben utolsó foglalkozásán az volt a célunk, hogy használják a fiatalok a megszerzett tudásukat, fejlődjenek a véleményformálásban és vitázásban. Egy drámás gyakorlatot terveztünk erre a napra. A szerepjáték során egy lakóközösség tagjaivá alakultunk, amihez ez volt a rövid történetünk:

“Egy kisvárosi lakótelep lakói vagyunk, akik látásból már mind ismerik egymást. Hónapok óta alig vártuk, hogy a hosszúra nyúlt felújítás után végre megnyíljon a lakótelep közepén lévő park, amelyet minden nap használtunk ezelőtt. A park eddig rossz állapotban volt, és mi, a lakók kezdeményeztük közösen azt a petíciót, amelynek hatására az önkormányzat megkezdte a felújítást.”

A történet folytatása szerint egy padot megrongáltak, így a lakóknak közösen kellett döntenie, hogy mostantól be legyen-e kamerázva a park. Többféle karaktert találtunk ki, voltak öregek, fiatalok, szülők, szerepet kapott egy városgazda is. A fiatalok lelkesedtek, így lehetett vitázni, drámás jeleneteket alkotni, érvelni és még szavazásra is sor került. Ezután lezáró kérdéseket tettünk fel számukra, amikkel szuperül tudtuk értékelni az aznapi közös munkánkat.

MESTERSÉGES INTELLIGENCIA

A foglalkozás célja, hogy tanuljanak a fiatalok arról, hogyan működik a mesterséges intelligencia. Szerezzenek tudatosságot: mi az, amiben veszélyforrás, mi az, amiben segíti az embert -> foglalkozunk a negatív részével, vitázzunk, de legyen megerősítő, szorongásoldó is! Legyenek jobban felvértezve azzal kapcsolatban, hogy mire érdemes figyelni a használata során. Beszéljünk arról, hogyan működik az AI, milyen munkát tud helyettesíteni, mi az, amit nem? Hogyan lehetne jól, tudatosan használni?

14:00–15:30 Megérkezés a térbe, közös főzés, ebéd

15:30– 16:00 Nyitókör

Hogy vagy? Mi az a munka, amit szerinted semmiképpen nem tud átvenni az AI?

16:00– 18:00 Oxfordi vita

Állítás: A Mesterséges Intelligencia használata előremozdítja a társadalmat. Felvezetés: hogy zajlik a vita?

Véleményvonal az állítással, majd ez alapján csoportbeosztás (neheztésképp mindenki a saját véleményével ellentétes csoportba kerül). Kiscsoportban felkészülés, pro-kontra érvek gyűjtése (min. 6 érv csoportonként), amiket csomagolópapírra írnak a csoportok; ha kérnek, segítségnek összegyűjtött adatokat adunk, amiket használnálhatnak az érveik alátámasztására; esetleg szempontok és segítő kérdések:

- * Milyen területeken léteznek AI?
- * Kinek a munkájában segíthet?
- * Miben változtatja meg az emberi kapcsolatokat?

Felvezetés: „Ma egy vitajátékot hoztunk nektek, ami az oxfordi stílusú vitán alapul. Érdekeség, hogy ennek a története az 1800-as évek Angliájáig nyúlik vissza, amikor az oxfordi egyetem diákjai vita klubot alapítottak, mert elégük lett, hogy az egyetemen megtiltják, hogy bizonyos témákról szabadon beszéljenek. Az oxfordi vita célja a racionális érvelés, a kritikus gondolkodás fejlesztése és a kommunikációs készségek gyakorlása, ahol a felek nem személyes támadással vagy érzelmi manipulációval „nyernek” – mint például egy egyszerű veszekedésben –, hanem logikus, tényeken alapuló érveket prezentálnak, hogy meggyőzzék a közönséget. Ezt fogjuk most kipróbálni!” A tételmondat, amit hoztunk hozzá: „A mesterséges intelligencia előremozdítja a társadalmat.”

A vita menete:

A vita elnök ismerteti a tételmondatot („a mesterséges intelligencia előremozdítja a társadalmat.”)

Két csapat mérkőzik egymással, a pro csapat, aki az állítás mellett érvel, és a kontra, aki azt cáfolja.

Az érvelést a pro csapat kezdi, az idő lejártával a kontra következik, és így váltják egymást a vita végéig.

Minden felszólalónak 3 perce van az érvelésre, ezalatt a másik csapat nem szólhat közbe, nem tehet fel kérdéseket.

Az záró felszólalásban mindkét csapat összefoglalja az érvelését, és az egymás, vagy a közönség által feltett kérdésekre/cáfolatokra válaszol.

A vita alapelvei a keretek megtartása, a vitapartnerek kölcsönös tisztelete és az érvek precíz használata.

Feldolgozó kérdések a véleményvonal után:

- * Hogy érezted magad a játék közben?
- * Nehéz volt a sajátoddal ellentétes véleményt képviselned? Miért?
- * Változtatott valamit az eredeti álláspontodon a vita?

18:00–18:15 Zárókör

Mi az, amit magaddal viszel erről az alkalomról?

REFLEXIÓ A PROJEKTRŐL

A projekt célja, hogy a fiatalok a projekt végére tudatosabbak legyenek az AI használatával, észrevegyék, hogy mi lehet esetleges veszélyforrás, illetve, hogy ezzel szemben miben segítheti az embereket.

Az első alkalmon egyből beigazolódott a sejtéseink, hogy sok bennünk ezzel kapcsolatban a negatív érzés és félelem. Többen művészeti osztályokba járnak és náluk többször felmerül, hogy vajon mit fognak majd tudni dolgozni, mit hagy meg az AI. Beszéltünk arról, hogy mi maga az intelligencia és egy általánosabb tájékoztatást szerettünk volna nyújtani nekik erről az egész témáról. A fő gyakorlat, amit ezen a foglalkozáson csináltunk nagy sikernek örvendett. Az volt a lényege, hogy különböző tartalmakat vetítettünk ki (képeket, videókat) és ki kellett találni, hogy vajon valódi vagy mesterséges intelligencia által generált. Mindegyikről beszéltünk még utána pár gondolat erejéig, majd tartottunk egy szokásos zárókört.

A projekt második alkalmán a fiatalok az eddig megszerzett tudásukat egy vita feladat során tudták megcsillogtatni. Nulladik lépésként két kisebb csoportra bomlottunk, az egyik csapatnak a mesterséges intelligencia mellett, a másikkal ellene kellett érvelni. Mindkét csapatnak volt ideje gondolatokat összeszedni egy papírra úgy, hogy mindenki érvényesüljön és hozzászóljon. Miután összegyűltek az érvek a két csoportnak egy-egy tagot ki kellett választania és ők ketten szálltak vitába. A vitához ez volt a tételmondatunk: „A mesterséges intelligencia előremozdítja a társadalmat.” Nagyon ügyesen összeszedték az érveiket a fiatalok annak ellenére, hogy előtte azt mondták, nem igazán tudnak az AI mellett érvelni. Profin vitáztak az erre vállalkozók és néhol kiegészítették egymást a csapattagok segítségképpen.

A harmadik alkalom elején egy 10 perces közös meditációval kezdtünk, ami alatt mindenki elképzelte a számára ideális világot a jövőben. Mi-

kor ezzel megvoltunk és kinyitotta mindenki a szemét, azt kértük írják le a világukkal kapcsolatos legfontosabb gondolatot és egy emléket vagy szimbólumot, amit elhoztak onnan magukkal. Ezután nagyobb lapokat vettünk elő, hogy egy rajzolás gyakorlatra is sor kerüljön. Az volt a feladat, hogy 2066-ból hozzanak olyan elemeket, jeleneteket vagy érzéseket, amik megjelentek a képzelt világukban. Mikor már rajzoltak egy ideje, megkértük őket, hogy kezdjék el egymás műveit is megfigyelni. Megjelent az emberi összefogás, a fenntarthatóság és sok más fontos téma. Az alkalom végén értékeltük a projektet - azt tapasztaltuk, hogy összességében élvezték, még akkor is, ha közben fáradtak voltak.

FIATALOK MEGÉLÉSEI

...A DEVISZONTRÓL ÉS A GLOBÁLIS JELENSÉGEKRŐL

Miért jársz a Deviszontba?

Mert tök jó feltöltő energiákat ad.

*

A témákat, amiket kiválasztunk,
ezekről eszmecseréket lehet folytatni,
és tulajdonképpen fejlődünk is.

*

Mindig jó témák vannak, jó közösség
és fel lehet tölteni a nap vége felé.

*

Mert nagyon jól érzem itt magam,
nagyon elfogadva, mindenki nagyon
jófej, meg tanulok is legalább.

*

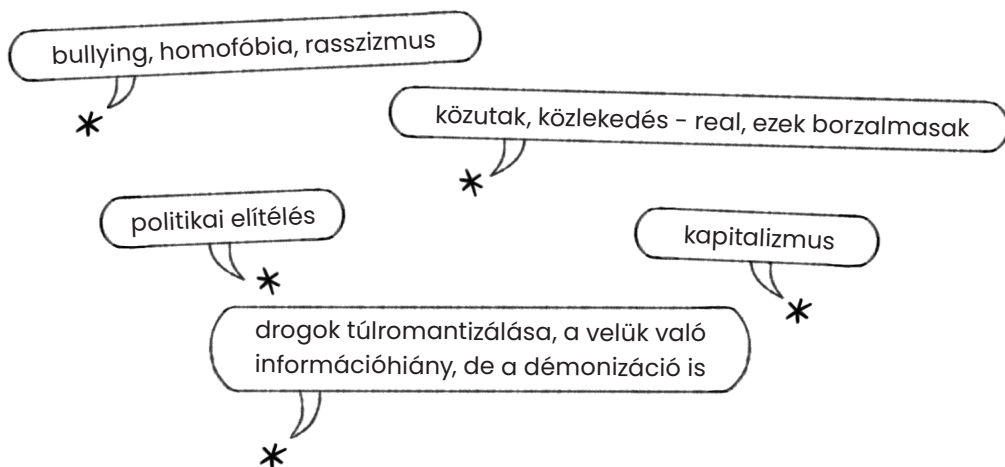
Ide nem kell szociális akksi - itt töltöd fel.

*

Nem vagyok elítélve.

*

Milyen problémát látsz a társadalomban,
amire nagyon szeretnél megoldást találni?

KIRÁNDULÁSOK

Az elmúlt tanévben két tanulmányi kirándulást is szervezhettünk a fiataloknak a projekt keretein belül, melyeknek célja elsősorban a közösségépítés volt, de fontos szempont volt, hogy megismerjenek más fiatalokkal foglalkozó kezdeményezéseket, így mindkét kiránduláson sor került egy-egy szerveztlátogatásra is.

A kirándulásokról olvassátok egy önkéntesünk, Maja szavait:

2025.12.06.-07. PÉCS

December 6-a, szombat reggel korán gyülekeztünk a Keletinél (mindenki odaért időben:)). A több, mint 3 órás vonatút pedig hamar eltelt, beszélgettünk, zenét hallgattunk, a fiatalok megtöltötték étellel az első osztályt. Borsi kitalált egy gyilkosos játékot, ami reggeltől estig (az utolsó gyilkosságig) mindenkit lázban tartott, és szinte mindany-

nyian ugyanolyan lelkesen részt is vettek benne. A pályaudvarról az INDIT közalapítványhoz vezetett az utunk. Itt egy nagyjából egy óras beszélgetésen vettünk részt, ahol az alapítvány működéséről, munkájáról meséltek nekünk. Ennek az eleje kicsit dőcögösen ment, a fiatalok nem tűntek annyira bevonódottnak, a végére viszont többen kérdeztek, hozzászóltak a témához, és érdekes beszélgetés alakult ki a függőségekről, annak típusairól, okairól. Arról kérdeztek többet, hogyan állítható fel a diagnózis, mikortól számít valami függőségnek – összességében egy kicsit fáradt, de jól sikerült “foglalkozás” volt.

Ebédre elbuszítottunk a Szindbád étterembe. Itt találkoztunk egy ikonikus pincérrel, aki úgy viselkedett, mintha száz évvel ezelőtről csöppent volna ide. Ebéd után lecuccoltunk a hotelben és nagyjából egy óra múlva elindultunk bevenni a belvárost, a Barbakántól nagyjából tizenöt perc alatt a Széchenyi térre értünk, közben robbantak a csoportképek a Dómnál, és feltettük a Deviszontos lakatot az új lakatfalra (<3).

A vásárban szabadon engedték a fiatalokat, mi négyen pedig elügettünk egy cozy kávézóba. Napsiék hősiesen menedzseltek a messenger csoportba érkezett rengeteg kaja rendelést (ami között olyan pizzát is beírtak, ami nem volt rajta az étlapon), úgyhogy mire fél hét körül megérkeztünk az étterembe, gyakorlatilag rögtön tálalták nekünk a fogásokat, hogy aznap már másodjára degeszre együk magunkat.

Itt is csak az mondható el, hogy mennyire jó volt a hangulat, a fiatalok beszélgettek, viháncoltak, iszonyú sokat nevettek (egyébként mi is) – amit szívmengető volt látni. A hangerő nem számít..) Még itt sem ért véget az este, ugyanis az igazi örület csak ezután vette kezdetét – a Fnaf 2 című horrorfilmmel. Félelem és reszketés az Urániában. Giga popcorn-nal és üdítővel.

Elmondások alapján tudom, hogy a facilitátorok hangosabban sikoltoztak (Napsi), mint a fiatalok, már aki nem húzta a sapkáját végig a szemébe (Borsi) – mondja ezt az, aki be se mert ülni a terembe (Maja). (Fanny, úgy képzelem, sztoikusán tűrte a szenvedéseket.)

Azt mondták, csalódtak a Fnaf-ban, nem volt elég félelmetes, szóval éjszaka még többen újraneztek valami másik horrort, ezenkívül különböző tematikájú bulik folytak még a szobákban. Mi korán lefekvős bulit rendeztünk. Összességében minden flottul ment, és nagyon jól

éreztük magunkat.

A másnap reggel kicsit döcögösen indult (második kialvatlan éjszaka), volt, aki elvileg egy órát aludt, de többen voltak enyhén szólva álomittas állapotban. Végül sikerült mindenkit összeszedni, hogy megegyük reggelire az összes palacsintát, és felbuszozzunk a TV-toronyhoz. Sokan felmentünk a kilátóba, és voltak, akik lent maradtak, visszaindulás előtt pedig beültünk a kávézóba, ahol rengeteg forrócsoki fogyott, és még egyéb nyaláncságok.

Ezután felszedtük a csomagjainkat a hotelből, majd újból megebédeltünk a Szindbádban. Evés után elbuszoztunk még a Zsolnay-negyedbe, ahol részt vettek a fiatalok a VR univerzum programon (mindenféle videójáték menő virtuális szemüveggel és rengeteg hadonászással), amit nagyon élveztek. A planetáriumi vetítés volt az utolsó programpont, itt sok újat megtudhattunk a csillagképekről, bolygókról, feketelyukakról – és sok alvásdeficitet pótolhattunk az előző éjszakákon kimaradottakból. Néhányan körülnéztünk még a helyen, a legtöbben lógtak, nemsokára pedig elindultunk a pályaudvarra.

A vonaton beszélgetés, játék, fáradság, a második gyilkosos játék – ami már jóval nehezebb volt, mint az előző, így a lelkesedés is megcsappant, de voltak kitartó, elszánt játékosok, akik fáradhatatlanul tartották a frontot információgyűjtésben, megfigyelésben, machinálásban.

Sor került még a visszaút alatt vacsorára. Tényleg végig nagyon jó hangulat volt, végeszakadhatatlan nevetés, pörgés, a fiatalokon az látszott, hogy nagyon jól érzik magukat, egymással is aranyosak voltak, és velünk is nagyon, betartották a kereteket, amiket megbeszéltünk, és minden felmerülő problémát sikerült kezelni.

Fantasztikusak volt ők is, és a szervezők is, Borsi, Napsi, Fanny, hogy lehetővé tették a kirándulást, és a szívüket-lelküket is beletették.

2026.03.27–29. SZEGED

Elérkezett az év második kirándulása. Ezúttal emeltük a tétet – egyről két éjszakára –, a napfény városába utaztunk (amire ezután szimplán Szegedként fogok hivatkozni, ugyanis végig esett az eső).

Egy pénteki napon, egészen pontosan március 27-e délután gyülekeztünk a Nyugatiban. Mindenki sikeresen odaért, már a múltkori haj-

nali kelés mindannyiunkat megedzett. Másodosztályon utaztunk, így a fülkétársaság helyett az egész vagonot szórakoztattuk az úton, ami csa-csogva, nevetve és sok gumicukorral telt, kivéve azt az egy zsémbes nénit – lehet, hogy őt is meg kellett volna kínálni belőle.

Estefelé elfoglaltuk a szállást, majd a városba mentünk vacsorázni a Rudi és Fickóba. Én személy szerint életem egyik legfinomabb pizzáját ettem, és szerintem más is így volt vele, többen hagytak dicséretes google review-kat. Az este fontos pontja volt egy születésnap megünneplése – tortáztunk az étteremben –, ami nagyon jól esett az ünnepeltnek, és ezt nekünk is ugyanennyire jó volt látni. Tele hassal értünk a hotelbe, de ez még csak a tele hasas állapotok bemelegítője volt. A kvaterka este is folytatódott, rohangálás, röhögés, játékpárti a fiúk szobájában. Emellett (még a vonaton) elkezdődött egy újfajta játék: az egyik fiatal hivatalos stílusban, akár különböző nyelveken írott levelei „Napsi tanárnőnek”. Ezek a levélváltások meghatározó kommunikációs csatornaként szolgáltak a teljes kirándulás során. Így tértünk

nyugovóra aznap.

Szombaton a svédasztalos reggeli után a Motiváció Műhelybe vezetett az utunk. Itt tartottak nekünk egy prezentációt, amiben bemutatták a szervezet munkáját – ami sokban hasonlított a Deviszontéra –, aztán körbevezettek a helyen. Bejártuk a helyiségeket, volt társasjátékszobától kezdve nyugiszoba, az egyikben gyönyörű falfestmények, a másokban egy komplett telefonfülke. Sok inspirációt gyűjtöttünk, főleg társasokból, a fiatalok chilleltek vagy csocsóztak (egész délelőtt egyértelműen a csocsó váltotta ki a legnagyobb lelkesedést), aztán elindultunk ebédelni.

Ez az ebéd kicsit döcögösen ment, ugyanis az előre megrendelt ételeket mégsem készítették el nekünk, mire odaértünk, és helyben is sokat kellett várniuk – volt, akinek a főétele akkor érkezett meg, amikor mindenki szinte már befejezte az evést, több, mint egy órával később. Ez azért is volt baj, mert pont szükségünk lett volna arra az egy órára, hogy oda tudjunk érni a vadasparkba, ami a délutáni programunk volt. Ez végül az idő hiánya, az eső és a közhangulat következtében nem valósult meg – Fannyék kezdeményezésére mini-megbeszélést tartottunk, ahol átbeszéltük az opciókat, így szavazták meg végül a fiatalok a pihenőt a szálláson.

Pihenő után kis csoportokban szabadfoglalkozás volt a városban – ide egy idézetet hozok az egyik lánytól: „Van kedvetek lemenni a Tisza partra, bemanifesztálni a kormányváltást?”

Míg a fiatalok a városban csatangoltak, mi beültünk egy kávézóba:.)

A hotelbe visszaérve Napsi megrendelte nekünk a pizzákat előre, hogy már várjanak minket, amikor farkas éhesen megérkezünk az esti programból. Ez az esti program bowling volt.

Négy fős csapatokban játszottunk körülbelül egy órát, mellé üdítőket szürcsöltünk, és összességében nagyon jól éreztük magunkat. Jó kimozdító és bevonó ereje volt ennek a programnak, és pont jó ideig tartott. Voltak, akik gyakorlottan érkeztek, például akit az apukája kicsi korától tanított játszani, és aki vérprofí mozdulatokkal hajította el a bowling golyót. (És voltam én, akinek életében először volt bowling golyó a kezében, és felemelni is nehezemre esett.)

Összességében szerintem itt nagyon jól szórakoztak a fiatalok, az este további részében folytatódott a pezsgés, újabb játékpárti, és

hajfestés, így telt tehát a szombati napunk.

Vasárnap reggel a hangulat nem hágott a tetőfokára – már mindenki érezte a két „átblizott” éjszakát, szóval ez teljesen érthető. Az időjárás viszont megkegyelmezett nekünk, és pont a kincskeresés nagyjából két órájára abba találta hagyni az esést. Erre a programra mintha a fiatalok is kicsit fellelkesültek volna, buzgón indult neki a két csapat az állomásoknak. Én pedig versenyt futottam velük az Al-diban, hogy megvegyem és elrejtsem a kindertojásokat, chokobons- és gumicukor csomagokat a Dóm körüli kertben, fenyők és keresztek, Madonna-szobrok és templomi ereszek aljában – amit mind sikeresen megtaláltak és elfogyasztottak. (Volt, aki azt a nyers, mosatlan paprikát is, amit csak iránymutató eszközként lengettem fel a legvégén.)

A Dóm előtt egy bácsi nagyon menő fotókat készített rólunk, a legutolsó állomás pedig maga a torony teteje volt.

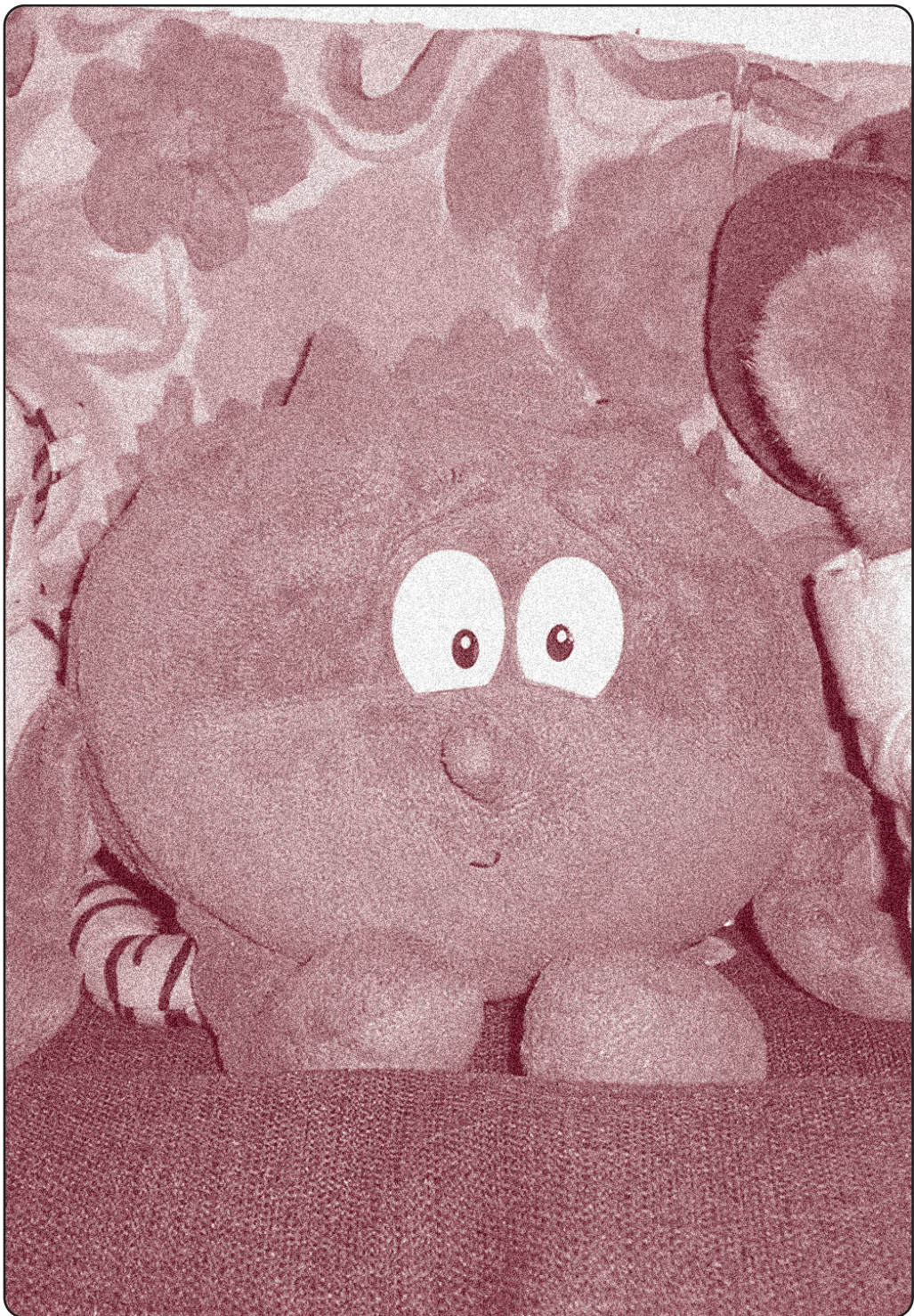
Ezután elfogyasztottuk utolsó ebédünket Szeged egyik ikonikus helyén, a Régi Híd Vendéglőben, ahol a finom ételek mellett egy újabb születésnapot is megünnepeltünk.

Az utolsó pillanatban még elugrottunk a boltba nassolnivalóért, aztán elindultunk az állomásra. A vonatot sikeresen elértük, a hazaut pedig nagyokat pislogva, de jó hangulatban telt.

A hagyományokat követve megtettük a tétet a vonat várható késésének idejéről, amit végül Napsi optimista voksa nyert kerek 10 perccel. A jutalom egy „buxsi simi” volt. A gyilkosos játékot pedig az a srác nyerte, aki többek között velem is végzett kíméletlen körülmények között.

Mindannyian épségben, kimerülten, de mégis feltöltve érkezünk Budapestre – és már a vonaton kérdezték a fiatalok, hogy mikor lesz a következő kirándulás.

* * *

TARTALOMJEGYZÉK

A Deviszontról	4
Módszertanunk alapja: a kritikai pedagógia	7
A globális nevelés beépítése a foglalkozásokba	8
Félévtervezés	9
Közterületek projekt	13
Mesterséges intelligencia projekt	19
Fiatalok megélései a Deviszontról és a globális jelenségekről	23
Kirándulás beszámolók	24

SZERKESZTETTE: BÁRDOS Anita, FUXREITER Fanny, SIKÓ Napsugár Anna

GRAFIKAI MUNKÁK: MARJAI Petra Lilla

© 2026 DEVISZONT KÖZÖSSÉGI TÉR

Jelen kiadvány az Európai Unió társfinanszírozásával valósult meg.
Tartalma az Egyenlő Esélyekkel az Iskolapadban Egyesület kizárólagos felelősségét képezi és nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió álláspontját.

Az Európai Unió
társfinanszírozásával

